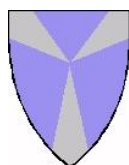

GJERDEVEILEDER

OPPDAL KOMMUNE Plan og forvaltning Landbruk

2018

Lov om grannegjerde

regulerer retten til å ha, samt plikten til å sette opp og vedlikeholde, gjerder mellom naboeiendommer, og hvordan gjerdet skal være utformet. Viktige punkt fra lov om grannegjerde:

- Gjerdet må ikke være farlig for folk eller husdyr.
- Gjerdet skal være slik at det ikke er til unødvendig eller urimelig ulempe eller sjenanse for naboeiendommen.
- Hytteeier kan aldri kreve at utmarkseier setter opp gjerde mot hyttetomten uten at dette er avtalt.
- Et gjerde som ikke vedlikeholdes skal fjernes, og det må ikke ligge igjen gjerderester som kan være farlige for folk eller husdyr.

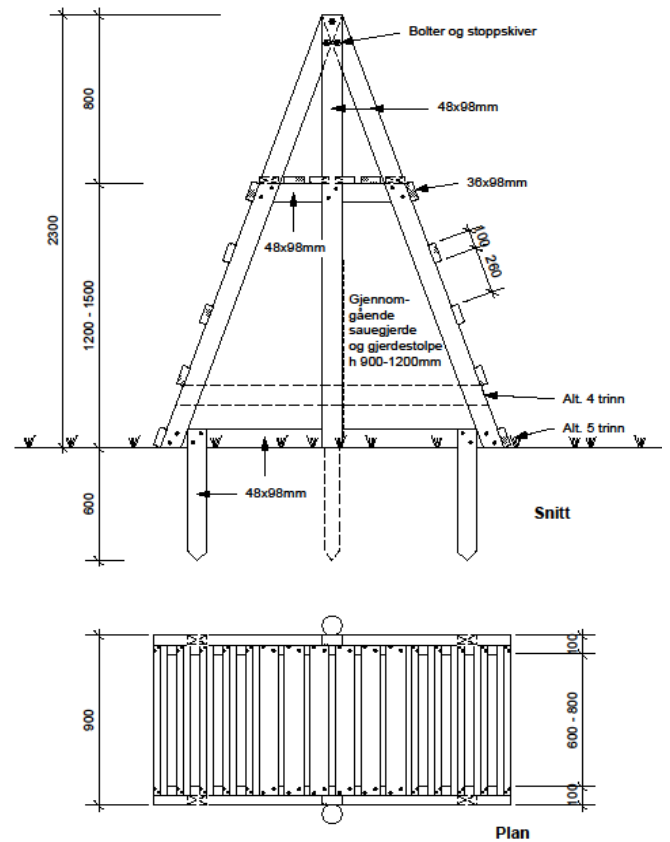
Beiterett

Beiteretten er en av de eldste bruksretter som knyttet til norske utmarker. Retten i utmarka er befestet gjennom sedvane, hevd og lovverk. Det er felles beiterett uavhengig av grunneiendom i størsteparten av utmarka i Oppdal. Det vil si at det også er beiterett i de fleste hytteområdene, både på hyttetomtene og mellom dem. Dette må det tas hensyn til ved inngjerding.

I beskrivelse, bestemmelser og retningslinjer til kommuneplanens arealdel for Oppdal er det krav til maksimalt inngjerdet areal. I nye områder for fritidsbebyggelse kan sum av bebygd og inngjerdet areal maksimalt utgjøre 40 % av tomtearealet. Dette for å sikre beitedyra tilgang til kvalitativt gode beiteområder, ettersom områder som er egnet til fritidsbebyggelse ofte ligger i gode beiteområder. Bestemmelsen gir hytteeier anledning til å gjerde inn inngangsparti og veranda, samtidig som det tas hensyn til at dyreeiere har beiterett i området.

Reguleringsplanen for området kan ha strengere bestemmelser i forhold til inngjerding. Det kan også framgå av kjøpekontrakten hvordan beiteretten er håndtert, og likedan hva som er tillatt av inngjerding.

Et råk er en åpen passasje for ferdsel av dyr og folk fra gardene og opp til utmarka, fra gammelt av med steinutgard på begge sider. Gamle stiger, rekster og råk sikrer dyr og mennesker adkomst til utmarka og fjellet. Ved inngjerding er det viktig at slik adkomst ikke blir hindret. Dette sikres ved at råk blir tatt vare på, og at det settes opp grunder. Ved bruk av grunder er det viktig at disse alltid lukkes, slik at beitedyr ikke kommer på avveie.

Eksempel på gjerdeklyv (www.nsg.no)

Bruk av gjerdeklyv og svinggrunder er ofte et bedre alternativ enn vanlig grind. Den enkleste formen for gjerdeklyv er en stige på hver side av gjerdet med klatretrinn festet til to gjerdestolper. Stigene er bolta sammen i toppen, og forankra i bakken med påler. Stolpene på sida er høyere enn gjerdet slik at det er noe å holde seg i, og platået på toppen gjør det enkelt å snu seg før man klatrer ned igjen på andre sida av gjerdet. For flere alternativ se www.nsg.no under beitebruk og tekniske løsninger.

Bildet til høyre viser et enkelt gjerdeklyv.

Ei svinggrind eller sluse er et alternativ for kryssing av gjerdet på bakkeplan. Her lager man ei V-forma trakt på den ene sida av kryssingspunktet og ei svinggrind som slår mot ytterpunktene i åpninga på den andre sida. For beskrivelse og tegning se www.nsg.no.

Det er også mulig å utstyre grunder med sjøllukkende mekanismer som fjørsystem eller lignende for å sikre at de blir lukka.

Gjerde og tradisjon

Den tradisjonelle gjerdemåten i Oppdal før nettinggjerdet kom var steinutgard, eventuelt med en remutgard bestående av staur med horisontale fjøler/bakskier på toppen. Remutgarden var vanligvis tett med kvist og einer for å gjøre den skikkelig tett. Skigard var vanlig i skogområder med god tilgang på gran. Det er ingen tradisjon for å bruke skigard i Oppdal.

Steinutgard med remutgard på toppen.

ANBEFALT GJERDEMÅTE -

Et landbruksgjerde skal være minst 1,1 m- høgt og så tett at det stenger ute hest, naut og småfe i beitetida 1.mai – 15.oktober. Gjerdeholderen må også sørge for at det er lett å passere gjerdet for folk som ferdes etter stier og veger.

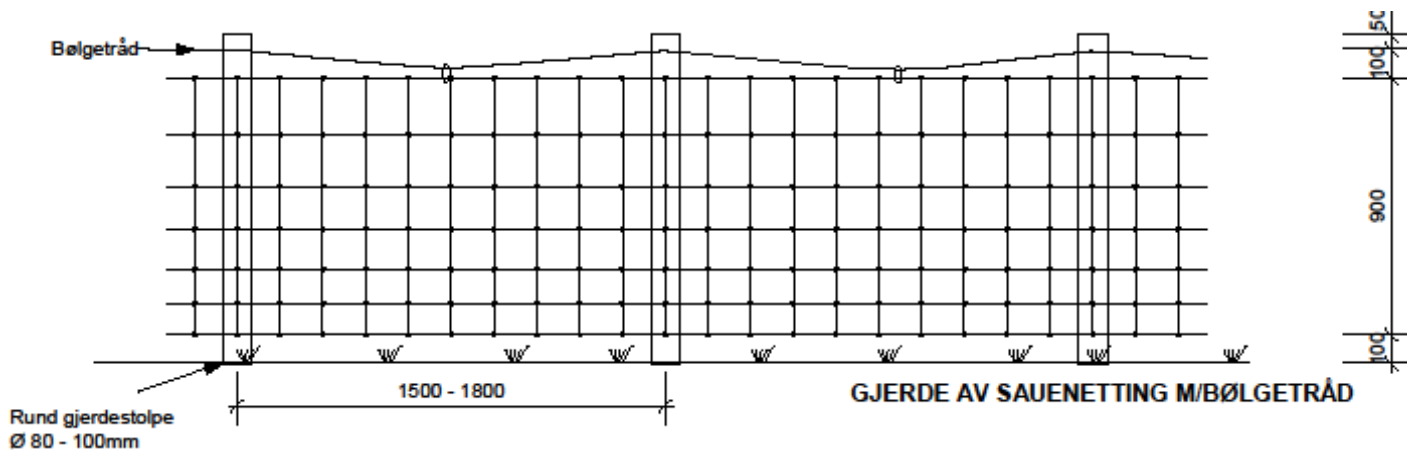
Nettinggjerde –

Nettinggjerde er effektivt mot både storfe og småfe. Et Nettinggjerde med materialer av topp kvalitet som er riktig oppsatt og står på god grunn kan stå i mange år forutsett jevnt tilsyn og vedlikehold.

Nettinggjerde kan fort brytes ned av snøen dersom det ikke hektes ned hver høst. Husk å snu nettingmaskene riktig vei ved oppsetting, små masker nederst, store masker øverst. Nederste tråd bør ikke være høyere enn 4-10 cm over marka slik at det ikke er mulig for sau eller lam og stikke hodet under og sette det fast. Her er det viktig å være oppmerksom på ujevnheter og groper i bakken under gjerdet. Disse må fylles igjen, eller tettes på annen måte.

Staurene skal stå så tett at nettingen holder seg stram, ca 1,5 - 1,8 m. mellom hver staur. Dersom det går storfe eller hest på beite bør overtråd brukes slik at dyra ikke bøyer seg over gjerdet for å få tak i godbitene på den andre sida. Da brytes gjerdet fort ned. Et godt alternativ er bruk av bølgetråd (tykk ståltråd). Andre alternativ er bruk av strømtråd på toppen av gjerdet, eller å slå på bord på toppen av gjerdet. Etter 1. januar 2010 er det et absolutt forbud mot å bruke piggtråd i gjerder som styrer dyrs ferdsel. Forbudet gjelder bruk av ny piggtråd.

Nettingen bør være av typen utmarksgjerde eller anna med tilsvarende styrke. Gjerdestolpene må være impregnert, og helst runde. Halvkløvinger har lett for å legge seg over mot den sida som er flat. Dimensjonen på stolpene bør være minimum 8 cm for å tåle belastninga fra snø og beitedyr. Det må i tillegg brukes avstivning/skråband av impregnert materiale i hjørner, ved grunder og lignende.

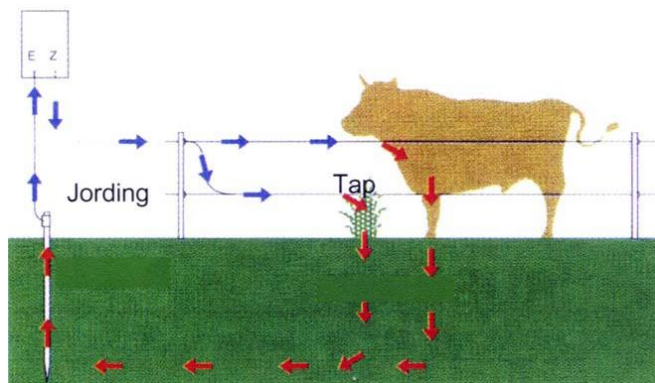

Elektrisk gjerde –

Er enkelt å ta opp og ned, særlig ved bruk av selvisolerende stolper i hardplast eller glassfiber. Ved å sette opp impregnert trestaur med isolatorer er det nok å ta ned strømtråden til vinteren. Det må brukes godt synlige polyesterband, ikke ståltråd. 3-tråds-gjerde er nødvendig for å holde sau ute. Sett staurene tett slik at ikke trådene henger, og avstanden fra bakken til første tråd blir jevn. Anbefalt tråd høyde: 30cm + 60 cm + 90cm. Dersom det er problem med at lamma kryper under gjerdet kan en bruke 4 tråder og plassere den laveste tråden bare 10 cm over bakken. Denne tråden bør være koblet bare til jord, og ikke til strøm for å sikre at gjerdet virker.

Det må alltid være strøm på elektrisk gjerde. Elektrisk gjerde krever jevnlig tilsyn for å kontrollere at det er strøm på gjerdet til hver tid. Gras, kvister og lignende som er i kontakt med gjerdet slik at strømmen går til jord kan føre til at det blir svak strøm på gjerdet.

Elektrisk gjerde krever en mer gjennomtenkt gjerdetrasé enn nettinggjerde for å sikre god strømføring. En bør velge så rette strekk som mulig, planere ved behov og rydde bred gjerdetrasé for kvist og strå, minimum 2 meter.

Jording. Figur: Nessemaskin

Elektrisk netting eller strømtråd er IKKE TILLAT å bruke uten strøm og DAGLIG tilsyn, det er derfor ikke tillat å bruke som gjerding rundt hytter. Elektrisk nettinggjerde uten strøm på fungerer omtrent som fiskegarn og kan være dødsfeller for sau – se bilde fra en hytte i Oppdal i 2015.

Gjerdeapparatet bør være tilkoblet det elektriske strømmettet, bruk av batteri og solcelle er mer usikkert og krever jevnere tilsyn. God jording er også avgjørende for strømspenninga på gjerdet. Det bør brukes jordspyd av kobber eller galvanisert stål. Jordinga må plasseres minst 10 meter unna jording fra sterkstrømmnett, ellers kan en risikere å få full elektrisk spenning ut på elektriskgjerdet ved jordfeil!

For at dyret skal få støt fra elektrisk gjerde må jordinga fungere og det må være lite tap fra strømtråden.

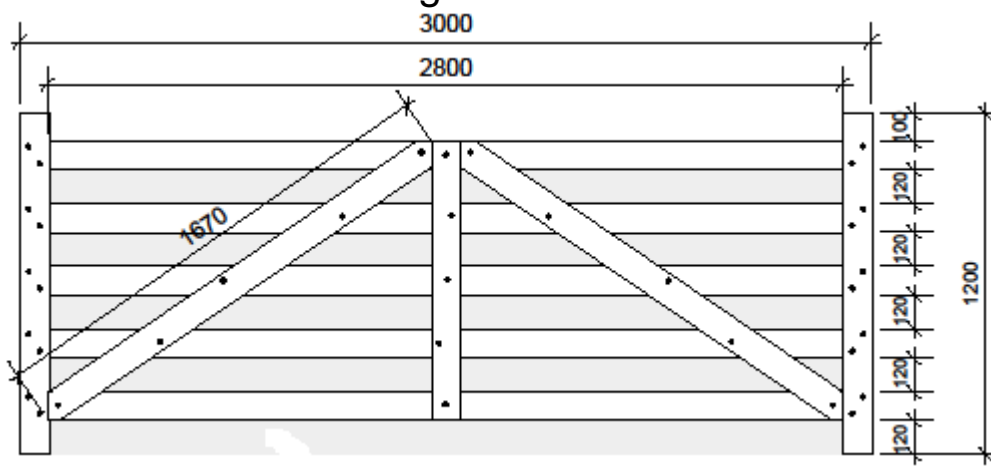
Med tanke på folk som ferdes i området bør elektrisk gjerde ha skilt med advarsel om at gjerdestrådene er strømførende.

Gjerdetyper av treverk -

som skigard, remutgard, stakittgjerde o.l. må lages så tett at ikke dyr setter seg fast mellom materialene. Avstand fra bakken og innbyrdes avstand mellom materialene bør ikke overstige 10 cm.

Grinder –

Må utformes slik at de ikke er til fare for dyra. Spesielt farlig er det hvis mellomrommene blir store nok til at sau/lam får hodet inn, men ikke ut igjen.

Eksempel på 3-meter bred grind (www.nsg.no)

Innbyrdes avstand mellom materialene bør være maks 10-12 cm, det samme gjelder avstanden fra bakken til nederste fjøl.

Alle trematerialene bør være impregnerte. Dersom grindene er laga av tre er hengsla grinder å foretrekke, ettersom de er enklere å åpne og lukke. Det kan også være aktuelt med ei lita grind for å gå gjennom i eller ved siden av ei stor grind for passering med kjøretøy. Ved beiteområder kan det være lurt å utstyre grinda med skilt som minner folk om lukke grinda. Eventuelt kan svinggrinder eller gjerdeklyv brukes.

Husk også –

Er ditt verandautspring og grunnmur på sæter/hytte tett under, slik at ikke husdyr går seg fast under der? Er dører på uthusene sikret slik at ikke husdyr får dem opp og kan bli stengt inne?

Vedlikehold

Har du satt opp gjerde, er det ditt ansvar at det holdes ved like og ikke blir til nedfalls og dermed farlig for husdyr. Et nettinggjerde som ligger halvveis nede kan være en felle der dyra setter seg fast. Det samme gjelder et strømgjerde uten strøm. Et dårlig vedlikeholdt gjerde kan også føre til at husdyr kommer inn på hyttetunet, men ikke ut igjen, med det resultat at de tørster i hjel.

Alle gjerder må gås over og repareres før beiteslipp om våren. Tidspunkt for beiteslipp varierer både mellom steder i Oppdal og mellom år. Når det er grønt og graset er 5 cm høgt kan en regne med at det er småfe på beite i Oppdal. Har du gjerde som grenser mot innmark bør gjerdene være ferdige vedlikeholdt senest 15. mai, mot utmark bør vedlikeholdet være ferdig senest 1. juni.

Har du spørsmål?

Kontakt Oppdal kommune tlf.: 72 40 10 00

e-post: post@oppdal.kommune.no